

Tabula Ansata

Edessa kentinin Kızılkoyun Nekropolü'nde tabula ansata içerisinde çift dilde (Grekçe ve Süryanice) yazıt yer alır. M.S. 3. yüzyıla ait yazıtın tercümesi: **"Bu mezar Kineas çocukları Zooras, Bias ve Boethos'a ve de onların çocuklarına aittir".**

M55 Nolu Mezar

Kaya mezarı tapınak cephelemesiyle, şu ana kadar Edessa kentinde bulunan tek örnektir. Ön avlulu, tek odalı plan tipinde olan bu mezarda, 3 arcosolium ve 1 lahit bulunur. Önde yer alan her iki sütun korint başlıklıdır. Arşitrav ve alınlığın ortası istirdiye formudur. Hint'ten Yunan'a birçok mitolojide **"kötü ruhlardan koruyucu tılsım olarak"** görülen istirdiye formu oldukça büyük işlenmiştir. Mezara yekpare dikdörtgen bir taş kapı ile giriş sağlanmaktadır.

M54 Nolu Kaya Mezarı

İki odalı kaya mezarına, 6 basamaklı bir merdiven ile çıkılmaktadır. Merdivenin her iki yanında kaide yer alır. Mezarın kapı lentosunun tam ortasında **Labarum Jesus Christ** sembolü bulunur. Erken Hristiyanlar için bu simge çok derin bir anlam taşımakta ve **"İsa Mesih Tanrının Oğlu Kurtarıcı"** ifadesini simgelemektedir. Girişte yer alan ilk taş kapı dikdörtgen yekpare bazalt taşından, ikinci taş kapı yekpare kireçtaşından yapılarak, silindirik taş bloğun yuvarlanarak oturtulması ile oluşturulmuştur.

M51 Nolu Kaya Mezar

Ön girişli tek odalı mezar odasının ana giriş kapısının sağında ve solunda heykel nişleri ve nişler içinde ele geçen asker heykelleri bulunur. Bu asker heykelleri, yöresel Edessa kıyafetleri ve askeri teçhizat ile donatılmıştır. Her iki heykel kireçtaşından ve yekpare yapılmıştır. Soldaki asker heykeli 1,85 cm uzunluğunda, kolları dışında sağlam ele geçmiştir. Sağdaki asker heykeli başı kırılmış, sağ elini göbek üstünden muhtemelen solunda bulunun kılıca veya kamaya doğru uzatmış olarak betimlenmiştir. Mezara giriş, yekpare kireçtaşından silindirik kapının yuvarlatılmasıyla sağlanmaktadır.

KIZILKOYUN NEKROPOLÜ

KIZILKOYUN NEKROPOLÜ

Nekropolisler, Eski Yunanca'da Nekros Ölü ve Polis Şehir kelimelerinden oluşan, antik Yunan ve Roma kentlerinde kent merkezi dışında yer alan mezarlık alanlardır.

Kızılkoyn Nekropolü, Balıklı Göl'ün kuzeyinde, Haleplibahçe'nin doğusunda yer alan Tıfındır Tepesi yamaçlarında kurulmuştur. Antik Yunan ve Roma kültürünün Edessa kent merkezinde yer alan en önemli kalıntılarından biridir. Kızılkoyn Nekropolü'nde gerçekleştirilen kamulaştırma çalışmaları ile 389 gecekondu yıkılmıştır. Şanlıurfa Müze Müdürlüğü ve Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinin ortaklaşa yürüttüğü arkeolojik kazı ve temizlik çalışmaları ile 103 tane kaya mezar odası gün yüzüne çıkarılmıştır.

Bu mezarlar MS 2.-4. yüzyıllara tarihlendirilmektedir. Tüm mezar odaları ana kayaya oyularak yapılmıştır. Mezar odalarının içerisinde, sayıları o dönemin gömü ihtiyacına göre değişiklik gösteren klineler (ölü yatakları) bulunmaktadır. Mezarlıklarda ölünün yanı başına çeşitli hediyeler bırakılmakta, dönem dönem sunular yapılarak kurbanlar kesilmektedir. Mezar odaları; genellikle kare planlı, arcosoliumlu (ölü yatağı), 3x3 m ile 12x10 m arasında değişen farklı büyüklüklerde yapılmışlardır.

Kızılkoyn Nekropolü'ndeki mezarların büyüklüklerine, tiplerine, kabartma ve süsleme öğeleriyle buluntularına bakıldığında mezarların çoğunun soylular için yapıldığı apaçıktır. Ayrıca dönemin ölü gömme geleneğini canlandırmak için heykeller, kopya eserler, klinelere yatırılmış iskeletler hediyeleriyle beraber sergilenmektedir.

Mozaikli Kaya Mezarı

Mezar odası 5 arcosoliumlu (ölü yatağı), dikdörtgen planlıdır. Mezarın giriş bölümü tahrip olmuştur. Orijinalinde taban mozaiği bulunan mezar odasında yer alan mozaik ve iskelet imitasyon (yapaydır). Mozağin orijinali Şanlıurfa Müzesi'nde bulunmaktadır.

M13 Nolu Kaya Mezarı

Kaya mezarının batı duvarı ve giriş kısmı çok fazla tahrip olmuştur. Mezarın doğusunda alınlık cephesinin ortasına tavus kuşu bezemesi işlenmiştir. Tavus kuşu kısmen tahrip olmuş olup, gövdesi, kanatları, boynu ve başı görülebilmektedir.

M14 Nolu Kaya Mezarı

Ön girişli tek odalı kaya mezarın ana giriş kapısının sağında ve solunda heykel nişleri bulunur. Mezar odası 5 arcosoliumludur. Mezar oldukça görkemli olup sütunludur. Doğudaki arcosoliumun her iki yanında birer ion düzenli sütun yer alır. Arcosoliumun alınlığı üzerinde, yüksek kabartma tekniğinde *ikthyo kentauros* (deniz at adamı) tasviri bulunur.

*İkthyo kentauros*lar; bir insanın üst gövdesi, bir atın alt ön yarısı ve ön bacakları ve bir balığın kuyruğu olan karışık yaratıklardır. Daha çok doğal afetler ve sel baskınları ile ilişkilendirilmektedir.

M16 Nolu Kaya Mezarı

Tek odalı mezar odası kare planlı, 5 arcosoliumludur. Doğudaki arcosoliumda bir kabartma bulunur. Kabartmada; en sağda bir kline üzerinde uzanmış ve elinde kadeh tutan bir erkek, hemen solunda erkek çocuk, en solda ise iki kadın işlenmiştir. Kadınlardan birisi kofi ile betimlenmiştir. Muhtemelen mezar sahibine ait bir aile kabartmasıdır. Aynı arcosoliumun kuzeyinde duvarda başında miğfer ve elinde kılıç bulunan asker kabartması betimlenmiştir.